

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

A

JOURNALISM & MASS COMMUNICATION

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. (Signature)

(In figures as in Admit Card)

(Name)

Seat No.

2. (Signature)

(In words)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

JUN - 19219

Time Allowed : 2 Hours]

[Maximum Marks : 200

Number of Pages in this Booklet : 32

Number of Questions in this Booklet : 100

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry **two** marks. **All** questions of Paper II will be compulsory. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
------------	------------	------------	------------
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **100** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकांना परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळ करवा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
------------	------------	------------	------------
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

JUN - 19219/II—A

Journalism & Mass Communication**Paper II****पत्रकारिता आणि जनसंचार****प्रश्नपत्रिका II****Time Allowed : 120 Minutes]****[Maximum Marks : 200****Note :** This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.**सूचना :** या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **शंभर (100)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Which movement is defined as the rejection of western conventions and the depiction of reality that is widely distorted for emotional effect ? (A) German Expressionism (B) French New Wave (C) Cinema Verite (D) Cinema Nono	1. भावनांना उत्तेजना देण्यासाठी वास्तवाचे विरूपीकरण ही पाश्चिमात्य परंपरा कोणत्या चळवळीने झुगारून दिली ? (A) जर्मन एक्सप्रेशनिझम् (B) फ्रेंच न्यू वेव्ह (C) सिनेमा वेरिटे (D) सिनेमा नोनो
2. What was the permitted Foreign Direct Investment (FDI) in newspapers and news periodicals in 2018 ? (A) 100% (B) 76% (C) 49% (D) 26%	2. वृत्तपत्रे व वृत्त नियतकालिकांमध्ये थेट परकी गुंतवणुकीची कमाल मर्यादा 2018 मध्ये किती होती ? (A) 100% (B) 76% (C) 49% (D) 26%
3. Which is the light that is an ellipsoidal non-defining unfocussed spot light ? (A) Reflector (B) Fresnel (C) Soft light (D) Scoop	3. पुढीलपैकी कोणत्या लाईटचा प्रकाशझोत लंबगोलाकृती, काहीसा अस्पष्ट आणि अपरिभाषित स्वरूपाचा असतो ? (A) रीफ्लेक्टर (B) फ्रेसनेल (C) सॉफ्ट लाईट (D) स्कूप

<p>4. Which of the following is <i>not</i> a Serif font ?
(A) Times New Roman
(B) Courier
(C) Cambria
(D) Calibri</p> <p>5. On the keyboard of every computer each character has an 'ASCII' value which stands for :
(A) Adaptable Standard Code for Information Incharge
(B) American Standard Code for Information Interchange
(C) American Stock Code for Information Interchange
(D) Adaptable Standard Code for Information Input</p> <p>6. Which is a messenger that is used for chatting online ?
(A) KIKK
(B) IMO
(C) Agile Bits
(D) Altavista</p> <p>7. Which one of the following measurement does <i>not</i> divide a set of observations into equal parts ?
(A) Quartiles
(B) Standard deviations
(C) Percentiles
(D) Deciles</p> | <p>4. पुढीलपैकी कोणता 'सेरीफ' फॉन्ट (टंक) नाही ?
(A) टाईम्स न्यू रोमन
(B) कुरीयर
(C) कॉम्ब्रिया
(D) कॉलिब्री</p> <p>5. प्रत्येक संगणकाच्या कळफलकावरील प्रत्येक चिन्हाला एक अस्की (ASCII) मूल्य असते. त्याचे पूर्णरूप काय ?
(A) अडाप्टेबल स्टँडर्ड कोड फॉर इन्फर्मेसन इनचार्ज
(B) अमेरिकन स्टँडर्ड कोड फॉर इन्फर्मेसन इंटरचेंज
(C) अमेरिकन स्टॉक कोड फॉर इन्फर्मेसन इंटरचेंज
(D) अडाप्टेबल स्टँडर्ड कोड फॉर इन्फर्मेसन इनपुट</p> <p>6. पुढीलपैकी कोणते मेसेंजर ऑनलाईन चॅटिंगकरिता वापरले जाते ?
(A) किका
(B) आय.एम.ओ.
(C) अजाईल बीटस्
(D) अल्टाविस्ता</p> <p>7. निरीक्षणाला समान भागात विभागण्यासाठी दिलेल्या पर्यायांपैकी कुठली मापन पद्धत वापरली जात नाही ?
(A) क्वार्टाईल
(B) स्टँडर्ड डीव्हिएशन
(C) पर्सेन्टाईल
(D) डेसाईल</p> |
|---|---|

8. Which of the following statements is *correct* with respect to Research Methodology ?

- (A) It is about those methods which are concerned with the collection of data.
- (B) It consists of those statistical techniques which are used for establishing relationship between data.
- (C) It considers the logic behind the methods we use and explains why we use a particular method in the context of research.
- (D) It consists of those methods which are used to evaluate the accuracy of the results obtained.

9. Which popular media group known for having started private television channel in 1992 has stake in television distribution as well as production ?

- (A) Zee TV
- (B) Tata Group
- (C) Times Group
- (D) Essel Group

10. The process of corporate advocacy to influence decision-making by the legislators, regulatory bodies and government officials is called as :

- (A) Public Relations
- (B) Public Affairs
- (C) Lobbying
- (D) Publicity

8. संशोधन पद्धती प्रणाली (मेथडॉलॉजी)च्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- (A) तथ्य संकलनाशी संबंधित पद्धतीचा त्यात समावेश होतो.
- (B) तथ्यामधील संबंध शोधण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या संख्याशास्त्रीय साधनांचा त्यात समावेश होतो.
- (C) संशोधनाच्या संदर्भात जी पद्धत वापरण्याचे करते त्यामागील तार्किक स्पष्टीकरण यात विचारात घेतले जाते.
- (D) निष्कर्षांची अचूकता मोजण्यासाठी वापरण्याच्या पद्धतीचा त्यात समावेश होतो.

9. भारतात 1992 मध्ये खाजगी दूरचित्रवाणी वाहिनी सुरू करणारा कोणता माध्यम समूह कार्यक्रम निर्मिती व वितरण या दोन्ही क्षेत्रांत कार्यरत आहे ?

- (A) झी टीव्ही
- (B) टाटा ग्रुप
- (C) टाइम्स ग्रुप
- (D) एस्सेल ग्रुप

10. एखादी औद्योगिक संस्था लोकप्रतिनिधी, नियंत्रक संस्था व सरकारी अधिकाऱ्यांवर प्रभाव टाकण्यासाठी जी प्रक्रिया राबवते तिला काय म्हणतात ?

- (A) जनसंपर्क
- (B) सार्वजनिक व्यवहार
- (C) लॉबिंग
- (D) प्रसिद्धी

<p>11. Which is the sampling technique that allows every unit in the population an equal chance of being selected ?</p> <p>(A) Convenience Sampling
(B) Snowball Sampling
(C) Stratified Random Sampling
(D) Expert Sampling</p> <p>12. What type of Sampling technique is it when researcher 'selects samples as and when s/he gets them' in the process of data collection ?</p> <p>(A) Random
(B) Incidental
(C) Purposive
(D) Snowball</p> <p>13. Which of the following is <i>not</i> required in the reference list or bibliography entry ?</p> <p>(A) Place of publication
(B) Authors names
(C) Publisher
(D) Call number</p> <p>14. When a reporter goes to an interviewee with evidence of his/her wrong doing and then asks direct questions about that specific incident, instead of asking general questions, what is it called ?</p> <p>(A) In-camera interview
(B) Confrontation interview
(C) Undercover interview
(D) Smoking gun interview</p> | <p>11. लोकसंख्येतील प्रत्येक सभासदास निवड होण्याची समान संधी प्रदान करणारी नमुनानिवड पद्धती पुढीलपैकी कोणती ?</p> <p>(A) सोयीस्कर नमुनानिवड पद्धती
(B) हिमगोलाकृती/कार नमुनानिवड पद्धती
(C) स्तरित यादृच्छिक नमुनानिवड पद्धती
(D) तज्ज्ञ नमुनानिवड पद्धती</p> <p>12. जेव्हा संशोधक तथ्य संकलनासाठी त्याला मिळेल तसा आणि मिळेल तेव्हा नमुना गोळा करतो त्या नमुनानिवड पद्धतीला काय म्हणतात ?</p> <p>(A) यादृच्छिक
(B) प्रासंगिक
(C) सहेतुक
(D) स्नो-बॉल</p> <p>13. संदर्भसूची किंवा ग्रंथसूचीत खालीलपैकी कुठले आवश्यक नाही ?</p> <p>(A) प्रकाशन स्थळ
(B) लेखकांचे नाव
(C) प्रकाशक
(D) ग्रंथालय नोंदणी क्रमांक</p> <p>14. जेव्हा वार्ताहर एखाद्या व्यक्तीला त्याच्या चुका किंवा दुष्कृत्ये यांचा पुरावा देऊन सर्वसाधारण प्रश्न न विचारता थेट त्याच मुद्द्यांविषयी प्रश्न विचारून त्याची मुलाखत घेऊ लागतो, त्या मुलाखत प्रकाराला काय म्हणतात ?</p> <p>(A) बंद खोलीतील मुलाखत
(B) संघर्षात्मक मुलाखत
(C) छुपी मुलाखत
(D) बंदूक लावल्याप्रमाणे मुलाखत</p> |
|--|---|

<p>15. What are people who have lived their entire lives in an internet connected world called ?
(A) Generation Z
(B) Digital Natives
(C) Net Citizens
(D) Creative Digitals</p> <p>16. The term to describe the way in which unfair key personnel have control over the information that is presented to the audiences :
(A) Gatekeeping
(B) Agenda Setting
(C) Indexing
(D) Editorial</p> <p>17. Which of the following is the most widely read newspaper of South India ?
(A) Malayalam Manorama
(B) Daily Thanthi
(C) Eenadu
(D) Sakshi</p> <p>18. What is the technique by which utilising a production switcher, a specific colour can be replaced with another image source ?
(A) Cyclorama
(B) Set unit
(C) Chroma-key
(D) Flat</p> | <p>15. जे लोक त्यांचे संपूर्ण आयुष्य इंटरनेटच्या विश्वात व्यतीत करतात त्यांना काय म्हणतात ?
(A) 'झी' पिढी (जनरेशन झी)
(B) डिजिटल स्थानिक (डिजिटल नेटिव्ह)
(C) नेट नागरिक (नेट सिटिझन्स)
(D) सर्जनशील डिजिटल्स (क्रिएटिव्ह डिजिटल्स)</p> <p>16. ज्यायोगे काही महत्त्वाच्या व्यक्ती प्रेक्षकांना दिल्या जाणाऱ्या माहितीवर आपले नियंत्रण ठेवून असतात त्याला काय म्हणतात ?
(A) गेटकीपिंग
(B) अजेंडा सेटिंग
(C) इंडेक्सिंग
(D) एडिटोरियल</p> <p>17. दक्षिण भारतामध्ये सर्वाधिक वाचले जाणारे वृत्तपत्र कोणते ?
(A) मलयालम मनोरमा
(B) दिन तंती
(C) इनाडू
(D) साक्षी</p> <p>18. प्रॉडक्शन स्विचरच्या मदतीने चित्रित केलेल्या आशयातील विशिष्ट रंग वेगळ्या दृष्य प्रतिनेने बदलण्याच्या तंत्राला काय म्हणतात ?
(A) सायक्लोरामा
(B) सेट युनिट
(C) क्रोमा-की
(D) फ्लॅट</p> |
|---|---|

19. Which of the following does <i>not</i> own a daily newspaper in India ? (A) Trust (B) Private Limited (C) Government (D) Cooperatives 20. Which of the following Hindi News Channels had the highest viewership according to BARC in February 2019 ? (A) Aaj Tak (B) News 18 India (C) Zee News (D) India TV 21. Which of the following states was <i>not</i> included in the famous SITE project in India ? (A) Karnataka (B) Orissa (C) Maharashtra (D) Rajasthan 22. Who is the author of the landmark 1971 paper 'Development Communication in the Agricultural Context' ? (A) Leela Rao (B) Uma Joshi (C) Nora Quebral (D) Crispin Maslog	19. भारतात पुढीलपैकी कोणाकडे दैनिक वृत्तपत्राची मालकी नाही ? (A) विश्वस्त संस्था (B) खाजगी मर्यादित (C) शासन (D) सहकारी संस्था 20. फेब्रुवारी 2019 मध्ये बी.ए.आर.सी.ने जाहीर केलेल्या आकडेवारीनुसार सर्वाधिक प्रेक्षक असणारी हिंदी वृत्तवाहिनी कोणती होती ? (A) आज तक (B) न्यूज एटीन इंडिया (C) झी न्यूज (D) इंडिया टिव्ही 21. भारतातील प्रसिद्ध 'साईट' या प्रकल्पामध्ये खालीलपैकी कोणत्या राज्याचा समावेश करण्यात आला नव्हता ? (A) कर्नाटक (B) ओरिसा (C) महाराष्ट्र (D) राजस्थान 22. 'कृषिक्षेत्राच्या संदर्भात विकास संज्ञापन' या 1971 साली प्रसिद्ध झालेल्या शोध निबंधाचे लेखक कोण होते ? (A) लीला राव (B) उमा जोशी (C) नोरा केब्राल (D) क्रिस्पिन मॅसलॉग

23. **Statement (A) :**

Caste discriminations are now-a-days observed only on celluloid.

Statement (R) :

The directors of films have stopped addressing caste distinction.

In the context of above statements, which one of the following is correct ?

- (A) Both (A) and (R) are true, (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true, (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) Neither (A) nor (R) is accurate
- (D) (A) is false and (R) is true

24. What is Crowd-funded Journalism ?

- (A) Journalists propose projects online to people who then contribute to those they deem worthy
- (B) Non-professionals running a daily
- (C) Readers contribute to page-making of a daily
- (D) Readers propose projects online to Journalists

23. **विधान (A) :**

आजकाल फक्त चित्रपटांमध्येच जातीभेद पाहावयास मिळतो.

विधान (R) :

चित्रपट दिग्दर्शकांनी जाती-भेदाच्या विषयाला हात घालणे सोडून दिले आहे.

वरच्या विधानातून व हेतू मधून खालीलपैकी बरोबर उत्तर लिहा :

- (A) विधान (A) आणि विधान (R) ही दोन्ही विधाने बरोबर असून, विधान (A) चे विधान (R) हे योग्य कारण आहे
- (B) विधान (A) आणि विधान (R) ही दोन्ही विधाने बरोबर असली तरी विधान (A) चे विधान (R) हे योग्य कारण नाही
- (C) विधान (A) आणि विधान (R) दोन्ही विधाने चुकीची आहेत
- (D) विधान (A) हे चुकीचे विधान आहे तर विधान (R) हे अचूक आहे

24. 'क्राउड फन्डेड' पत्रकारिता म्हणजे काय ?

- (A) पत्रकार एखादा वार्ताकन प्रकल्प ऑनलाइन जाहीर करून लोकांना त्यांच्या आवडीप्रमाणे सहभाग घेण्यास सांगतात
- (B) गैर-व्यावसायिक लोक एखादे नियतकालिक चालवितात
- (C) नियतकालिकाची पाने तयार करण्यात वाचक सहभागी होतात
- (D) वाचक पत्रकारांना ऑनलाइन विषय सुचवितात

25. The ASCI code has been appended to which of the following : (A) Cable Television Networks Rules, 1994 (B) Right to Information Act, 2005 (C) Information Technology Act, 2008 (D) Telecom Regulatory Authority of India Act, 1997 26. Which is the indicator to ascertain 'Quality of life' of population ? (A) DQIL (B) HQLI (C) DQLI (D) PQLI 27. From case studies of communities adopting or rejecting technological innovations, Everett Rogers found that diffusion took place in five stages. Which of the following stages occurs first ? (A) Persuasion stage (B) Knowledge stage (C) Implementation stage (D) Formal education stage 28. Why is it important for reporters to talk to sources ? (A) Sources help publish a reporter's story (B) Sources by newspapers (C) Sources are the people that help edit and revise copy (D) Sources give a story balance by offering different perspectives	25. अँस्की (अँडव्हर्टायझिंग स्टँडर्ड्स काउन्सिल ऑफ इंडिया)चे संकेत खालीलपैकी कशाला परिशिष्टित केले आहे ? (A) केबल टेलिव्हिजन नेटवर्क नियम, 1994 (B) माहितीच्या अधिकाराचा कायदा, 2005 (C) माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2008 (D) टेलिकॉम रेग्युलेटरी अथॉरिटी ऑफ इंडिया अँक्ट, 1997 26. विशिष्ट जनसंख्येतील 'जीवनमानातील समानता' या संकल्पनेचे मापन करण्यासाठी पुढीलपैकी कोणत्या मानकाचा वापर होतो ? (A) डी.क्यू.आय.एल. (B) एच.क्यू.एल.आय. (C) डी.क्यू.एल.आय. (D) पी.क्यू.एल.आय. 27. तांत्रिक शोधांचा स्वीकार करणाऱ्या किंवा ते नाकारणाऱ्या समुदायांचे व्यष्टी अध्ययन करून एव्हरेट रॉजर्स यांनी असे दाखवून दिले की शोधांचा प्रसार पाच टप्प्यांमध्ये होतो. त्यांपैकी कोणता टप्पा प्रथम येतो ? (A) प्रवृत्त करण्याचा टप्पा (B) ज्ञानप्राप्तीचा टप्पा (C) अंमलबजावणीचा टप्पा (D) औपचारिक शिक्षणाचा टप्पा 28. वार्ताहराने स्रोतांशी बोलणे आवश्यक का आहे ? (A) स्रोत बातमी छापून आणण्यास मदत करतात (B) स्रोत वर्तमानपत्रे विकत घेतात (C) स्रोत बातमीचे संपादन आणि पुनर्लेखन यात मदत करतात (D) स्रोत बातमीचे विविध पैलू सांगतात ज्यामुळे बातमीत समतोल राखता येतो

29. If the following activities are undertaken while arranging a press conference, which of the following is the *correct* sequence ?
- share a write up about the event and organisation,
 - answering media persons' questions,
 - briefing by an authority,
 - welcome address by PRO,
 - send a press release,
 - send an invitation
- (vi), (i), (iv), (iii), (ii), (v)
 - (i), (vi), (ii), (iv), (iii), (v)
 - (vi), (i), (ii), (iv), (iii), (v)
 - (vi), (i), (iv), (v), (ii), (iii)
30. Which of the following is *not* a major distinguishing characteristic of India soap operas ?
- Preference to outdoor shoots
 - Women centric stories
 - Loud and melodramatic narrative treatment
 - Storyline that has excessive marital and familial conflicts
31. What does 'Bluetooth' technology allow ?
- Landline phone to mobile phone communication
 - Signal transmission on mobile phones only
 - Wireless communication between equipments
 - Satellite television communication
29. पत्रकार परिषद आयोजित करण्यासाठी पुढील कामे करावी लागत असल्यास त्यांचा योग्य क्रम आहे ?
- कार्यक्रम व संस्था यांविषयी लेखी माहिती देणे,
 - पत्रकारांच्या प्रश्नांची उत्तरे देणे,
 - अधिकाऱ्याचे निवेदन,
 - जनसंपर्क अधिकाऱ्याचे स्वागतपर भाषण,
 - प्रसिद्धीपत्रक पाठवणे,
 - निमंत्रण पाठवणे
- (vi), (i), (iv), (iii), (ii), (v)
 - (i), (vi), (ii), (iv), (iii), (v)
 - (vi), (i), (ii), (iv), (iii), (v)
 - (vi), (i), (iv), (v), (ii), (iii)
30. पुढीलपैकी कोणते भारतीय दैनिक धारावाहिक मालिकांचे एक महत्वाचे व्यवच्छेदक लक्षण नाही ?
- स्टुडीओबाह्य चित्रीकरणाला दिले जाणारे प्राधान्य
 - स्त्रीकेंद्री कथानक
 - भडक आणि भावनीत्कट कथानक
 - कथानकात असणारा कौटुंबिक व वैवाहिक समस्यांचा अतिरिक्त समावेश
31. 'ब्ल्यूटूथ' तंत्रज्ञानाच्या वापराने पुढीलपैकी काय शक्य आहे ?
- दूरध्वनी आणि भ्रमणध्वनीमधील संज्ञापन
 - फक्त भ्रमणध्वनीमध्ये होणारे संज्ञापन
 - उपकरणांमध्ये होणारे तारविरहित संज्ञापन
 - उपग्रह दूरचित्रवाणी संज्ञापन

<p>32. When News stories where paragraphs are written in order of descending importance, and then using a transitional paragraph, introduces the rest of the story chronologically, what is the style called ?</p> <p>(A) Inverted pyramid style
(B) Chronological style
(C) Hour glass style
(D) News feature style</p> <p>33. How long is copyright protection valid for a literary work following the death of the author ?</p> <p>(A) 50 years
(B) 40 years
(C) Forever
(D) 60 years</p> <p>34. What is it called if an organisation allows people for a day to see the work being carried out by them ?</p> <p>(A) Educational Visit
(B) Open House
(C) Visitors Day
(D) Public Relations Day</p> <p>35. Which of the following is <i>not</i> a method for preparing Advertisement Budgets ?</p> <p>(A) Fixed percentage of sales
(B) Comparable to the competition
(C) The maximum amount possible
(D) The minimum amount</p> | <p>32. बातमीची उतरंड सर्वात महत्वाच्या मुद्द्यापासून उतरती ठेवून पुढल्या परिच्छेदात जोडणारा मुद्दा मांडण्याच्या बातम्या लिहिण्याच्या प्रकाराला काय म्हणतात ?</p> <p>(A) उलटा त्रिकोण शैली
(B) कालानुक्रम शैली
(C) वाळूचे घड्याळ शैली
(D) वृत्तलेख शैली</p> <p>33. लेखकाच्या मृत्यूनंतर त्याच्या लेखनाबाबतचा स्वामित्व हक्क किती वर्षे लागू राहतो ?</p> <p>(A) 50 वर्षे
(B) 40 वर्षे
(C) नेहमीकरिता
(D) 60 वर्षे</p> <p>34. एखाद्या संस्थेने एक दिवस लोकांना संस्थेचे काम पाहण्यासाठी खुला ठेवला तर त्याला काय म्हणतात ?</p> <p>(A) शैक्षणिक भेट
(B) ओपन हाऊस
(C) अभ्यागत दिन
(D) जनसंपर्क दिन</p> <p>35. जाहिरातीचा अर्थसंकल्प तयार करण्याची खालीलपैकी कुठली पद्धत नाही ?</p> <p>(A) विक्रीची निश्चित टक्केवारी
(B) स्पर्धेशी तुलना करणे
(C) जेवढी शक्य तेवढी आर्थिक तरतूद
(D) कमीत कमी आर्थिक तरतूद</p> |
|---|---|

36. One of these is a reason for faulty listening :
 (A) Listening with images of stereotypes
 (B) Focussed attention
 (C) Questions to a minimum
 (D) Listening with mind
37. Which of the following is *not* true of Advertising and Marketing ?
 (A) Marketing is a long-term process while advertising is short-term
 (B) Advertising is part of marketing communication
 (C) Advertising is about promotion while marketing is also about place, price and product
 (D) Advertising costs more than marketing
38. What is the most common use of 'social media' analytics ?
 (A) For increasing profits
 (B) To increase customer base
 (C) In order to support marketing and customer service activities
 (D) To win an election
39. The following are the characteristics of Information Society :
 (i) Organisation of society based on science, rationality and reflexivity.
 (ii) Labour market needing less education and more physical effort.
 (iii) Media and information products dominated by culture.
 Which is accurate representation of the Information Society ?
 (A) Only (i)
 (B) (i) and (ii)
 (C) (i) and (iii)
 (D) (ii) and (iii)
36. पुढीलपैकी कोणते सदोष श्रवणाचे कारण आहे ?
 (A) साचेबद्ध प्रतिमा डोळ्यांसमोर आणून ऐकणे
 (B) लक्ष केंद्रित करणे
 (C) कमीत कमी प्रश्न (निर्माण होणे)
 (D) मनाने ऐकणे
37. खालीलपैकी कुठले जाहिरात आणि विपणनाबाबत योग्य **नाही** ?
 (A) विपणन दीर्घकालीन तर जाहिरात छोट्या काळासाठी असते
 (B) जाहिरात हा विपणने संज्ञापनाचा भाग आहे
 (C) जाहिरात प्रचारासाठी आहे मात्र विपणन हे स्थान, किंमत आणि उत्पादन यांशी संबंधित आहे
 (D) जाहिरातीत विपणनापेक्षा जास्त खर्च होतो
38. सोशल मीडिया पृथक्करणाचा उपयोग सर्वसामान्यपणे कशासाठी होतो ?
 (A) नफा वाढविण्यासाठी
 (B) ग्राहक संख्या वाढविण्यासाठी
 (C) विपणन आणि ग्राहकसेवा वाढविण्यासाठी
 (D) निवडणूक जिंकण्यासाठी
39. माहितीधिष्ठित समाजाची काही वैशिष्ट्ये खाली दिलेली आहेत त्यांपैकी कोणती वैशिष्ट्ये माहितीधिष्ठित समाजाचे (इन्फॉर्मेशन सोसायटी)चे प्रतिनिधित्व करतात ?
 (i) विज्ञान, विवेकवाद आणि चिंतनावर आधारित समाजरचना
 (ii) कामगार वर्गाचे शिक्षणापेक्षा शारीरिक श्रमावर असणारे अवलंबित्व
 (iii) संस्कृतीचा माध्यम तसेच माहिती उत्पादनावर असणारा प्रभाव
 (A) फक्त विधान (i)
 (B) फक्त (i) आणि (ii)
 (C) फक्त (i) आणि (iii)
 (D) फक्त (ii) आणि (iii)

<p>40. In journalism, what do you understand by 'junkets' ?
(A) Free sponsored trips
(B) Fake news
(C) Kill a story
(D) Negative feedback</p> <p>41. What device does cardioid represent in video production ?
(A) Microphone
(B) Camera
(C) Stand
(D) Lights</p> <p>42. Which of the following describes external communications ?
(A) External communications keep employees informed about the company.
(B) External communications always flow from the bottom to the top.
(C) External communications are always carried out using mass media.
(D) External communications deal with investors, clients, customers</p> <p>43. Which is the official state run press agency of the People's Republic of China ?
(A) Asahi Shimbun
(B) Xinhua News Agency
(C) Renmin Ribao
(D) Chinese Central News Agency</p> | <p>40. पत्रकारितेमध्ये, 'जंकेटस्' या संज्ञेमधून काय अर्थबोध होतो ?
(A) पुरस्कृत मोफत दौरे
(B) बनावट बातमी
(C) बातमी न छापणे
(D) नकारात्मक प्रतिसाद</p> <p>41. 'कार्डिऑइड' व्हिडिओ प्रोडक्शनमधील कुठल्या उपकरणात आढळतो ?
(A) मायक्रोफोन
(B) कॅमेरा
(C) स्टॅन्ड
(D) लाइट्स</p> <p>42. खालीलपैकी कुठले बाह्य संज्ञापनाचे संयुक्तिक वर्णन आहे ?
(A) बाह्य संज्ञापनामुळे कंपनीच्या कर्मचाऱ्यांपर्यंत कंपनीबाबत माहितीचा ओघ सुरू राहतो
(B) बाह्य संज्ञापन संस्थेच्या खालच्या स्तरावरून वर होते
(C) बाह्य संज्ञापन नेहमी जन माध्यमांद्वारे केले जाते
(D) बाह्य संज्ञापनाद्वारे गुंतवणूकदार, पक्षकार, गिऱ्हाईकांशी संबंध साधला जातो.</p> <p>43. चीन देशाची अधिकृत प्रेस एजन्सी कोणती ?
(A) असाही शिंबुन
(B) शिन्हुआ न्यूज एजन्सी
(C) रन्मिन रिबाओ
(D) चायनीज सेंट्रल न्यूज एजन्सी</p> |
|---|---|

44. The financial publics of a company include : (A) Investment analysts (B) Employees of a bank (C) Senior citizens (D) Political journalist 45. What is the full form of DSLR ? (A) Digital Single Lens Reflex (B) Direct Smart Locus Reflector (C) Direct Sun Light Reflector (D) Digital Sequence Light Reflector 46. When an autorickshaw's interior is decorated with pictures cut out from popular magazines it can be called a case of what mass media process ? (A) Cultivation (B) Representation (C) Bricolage (D) Reproduction 47. A general expression for the tendency of global media industry exporters to dominate media consumption in developing countries and impose their culture and other values is termed as : (A) Culture monopoly (B) Cultural imperialism (C) Cultivational culture (D) Mediated culture	44. एखाद्या कंपनीच्या आर्थिक लक्ष्यगटांमध्ये (पब्लिक्स) पुढीलपैकी कशाचा समावेश होतो ? (A) गुंतवणूक विश्लेषक (B) बँक कर्मचारी (C) ज्येष्ठ नागरिक (D) राजकीय पत्रकार 45. 'डी.एस.एल.आर.'चे पूर्ण रूप काय ? (A) डिजिटल सिंगल लेन्स रिफ्लेक्स (B) डायरेक्ट स्मार्ट लोकस रिफ्लेक्टर (C) डायरेक्ट सन लाइट रिफ्लेक्टर (D) डिजिटल सिक्वेन्स लाइट रिफ्लेक्टर 46. रिक्शाच्या आतील भाग जेव्हा लोकप्रिय मासिकांतील छायाचित्रे कापून व ती चिकटवून सजवला जातो तेव्हा तशा सजविण्याला कुठली जनमाध्यम प्रक्रिया म्हणतात ? (A) कल्टिव्हेशन (B) रिप्रेझेंटेशन (C) ब्रायकोलोज (D) रीप्रोडक्शन 47. आंतरराष्ट्रीय माध्यमसमूहांच्या निर्यातीमधून, विकसनशील देशांमधील माध्यम वापरावर निर्माण झालेली एकाधिकारशाही तसेच विकसनशील राष्ट्रांवर या माध्यमसमूहांनी लादलेली संस्कृती आणि मूल्ये यांना एकत्रितपणे काय संबोधले जाते ? (A) सांस्कृतिक एकाधिकार (B) सांस्कृतिक साम्राज्यवाद (C) संस्कृतीकरण (D) माध्यमप्रणित संस्कृती

<p>48. Marathi daily 'Dnyanprakash' published which of the following news and information ?
 (1) Panchang or Almanac
 (2) Market rates
 (3) International news
 (4) Government notifications
 (A) (1) and (4) are correct
 (B) (2) and (3) are correct
 (C) All are correct
 (D) (3) and (4) are correct</p> <p>49. Which section of the Indian Penal Code is about Sedition ?
 (A) 124A
 (B) 124B
 (C) 130
 (D) 498</p> <p>50. What is an advertorial ?
 (A) An advertisement in the form of editorial content.
 (B) An editorial written to condemn advertisements
 (C) An advertisement on the editorial page
 (D) An editorial about the editor himself</p> <p>51. The term 'Phatic Communication' refers to :
 (A) Verbal or non-verbal communication that has a social function rather than an informative function
 (B) Communication during natural disasters
 (C) Verbal/Oral culture recorded in Ethnographic studies
 (D) Communication with no media involved</p> | <p>48. 'ज्ञानप्रकाश' या मराठीतील नियतकालिकात खालीलपैकी कुठली बातमी आणि माहिती प्रसिद्ध केली जायची ?
 (1) पंचांग
 (2) बाजार भाव
 (3) आंतरराष्ट्रीय बातम्या
 (4) सरकारी जाहिराती
 (A) (1) आणि (4) बरोबर आहेत
 (B) (2) आणि (3) बरोबर आहेत
 (C) सर्व बरोबर आहेत
 (D) (3) आणि (4) बरोबर आहेत</p> <p>49. राष्ट्रविरोधी कारवायासंबंधी भारतीय दंड संहितेतील कलम कोणते आहे ?
 (A) 124अ
 (B) 124ब
 (C) 130
 (D) 498</p> <p>50. अॅडव्हर्टोरियल म्हणजे काय ?
 (A) संपादकीय मजकुराच्या स्वरूपात केलेली जाहिरात
 (B) जाहिरातीचा निषेध करण्याकरिता लिहिलेले संपादकीय
 (C) संपादकीय पानावर असणारी जाहिरात
 (D) संपादकावर भाष्य करणारे संपादकीय</p> <p>51. 'फॅटिक कम्युनिकेशन' ही संज्ञा काय संदर्भित करते ?
 (A) शाब्दिक अथवा अशाब्दिक संज्ञापन ज्याला माहितीमूल्यापेक्षा सामाजिक मूल्य अधिक आहे
 (B) नैसर्गिक आपत्तीदरम्यान केले जाणारे संप्रेषण
 (C) वांशिक अभ्यासादरम्यान मुद्रित केलेल्या शाब्दिक आणि मौखिक संस्कृती
 (D) माध्यमांविना केलेले संज्ञापन</p> |
|---|--|

52. Which of the following is *not* a 'e-media gratification' under uses and gratification theory ?

- (A) Security
- (B) Cultural satisfaction
- (C) Surveillance
- (D) Filling time

53. Which of the following is often cited as the main reason for the general ineffectiveness of Press Council of India in curbing wrong practices in journalism ?

- (A) No representation for newspapers owners
- (B) Complex and time consuming process of hearing of cases
- (C) Lack of power to take penal action against defaulters
- (D) Old and irrelevant standards of code of conduct.

54. Credibility consists of which three core elements ?

- (A) Expertise, motivation and trustworthiness
- (B) Expertise, power and trustworthiness
- (C) Motivation, trustworthiness, personality
- (D) Expertise, power, motivation

52. उपयोगिता व संतुष्टीच्या सिद्धांतानुसार खालीलपैकी कोणते इ-माध्यमांच्या संतुष्टीमध्ये समाविष्ट होऊ शकणार नाही ?

- (A) सुरक्षितता
- (B) सांस्कृतिक समाधान
- (C) टेहळणी
- (D) वेळ कारणी लावणे

53. पत्रकारितेतील चुकीच्या प्रकारांना आळा घालण्याच्या संदर्भात प्रेस कौन्सिलच्या सर्वसाधारण निष्प्रभतेसाठी पुढीलपैकी कोणते कारण महत्वाचे दिले जाते ?

- (A) वृत्तपत्र मालकांना परिषदेवर प्रतिनिधित्व नसणे
- (B) प्रकरणांच्या सुनावणीची प्रक्रिया किचकट व वेळखाऊ असणे
- (C) चुकारांविरुद्ध दंडात्मक कारवाई करण्याचा अधिकार नसणे
- (D) आचारसंहितेतील मानके जुनी व गैरलागू असणे

54. 'क्रेडिबिलिटी' कुठल्या तीन मूलभूत घटकांवर अवलंबून आहे ?

- (A) नैपुण्य, प्रेरणा, विश्वासपात्रता
- (B) नैपुण्य, सत्ता, विश्वासपात्रता
- (C) प्रेरणा, विश्वासपात्रता, व्यक्तिमत्त्व
- (D) नैपुण्य, सत्ता, प्रेरणा

<p>55. Which of the following is <i>not</i> a part of an Advertising Agency ?
(A) Production Department
(B) Crisis Department
(C) Copy Department
(D) Public Relations Department</p> <p>56. In 1961 Robert J. Lavidge and Gary A. Steiner created which model that suggests six steps to consumer buying behavior ?
(A) AIDA model
(B) Innovation and adoption model
(C) Hierarchy of effects model
(D) Information-processing model</p> <p>57. Which of the following is <i>not</i> a television signal distribution format ?
(A) DTH
(B) Terrestrial
(C) IP
(D) Satellite</p> <p>58. If you have to record an interview in a windy area, which of the following microphones should one use ?
(A) Omnidirectional microphone
(B) Microphone with wind filter
(C) Microphone with mounting stand
(D) Camera mounted microphone</p> | <p>55. खालीलपैकी कुठला जाहिरात कंपनीचा भाग असत नाही ?
(A) प्रोडक्शन विभाग
(B) क्रायसिस विभाग
(C) कॉपी विभाग
(D) जनसंपर्क विभाग</p> <p>56. 1961 मध्ये रॉबर्ट जे. लेव्हिज आणि गैरी ए. स्टीनर्स यांनी ग्राहकांचे खरेदी वर्तनाच्या सहा पायऱ्या सुचविलेल्या मॉडेलचे नाव कोणते ?
(A) आयडा मॉडेल
(B) अभिनव आणि अवलंब मॉडेल
(C) परिणामांचे पदानुक्रम मॉडेल
(D) माहिती-प्रक्रिया मॉडेल</p> <p>57. पुढीलपैकी कोणता टेलिव्हिजन सिग्नल वितरणाचा रूपबंध नाही ?
(A) डी.टी.एच.
(B) टेरेस्ट्रियल
(C) आय.पी.
(D) सॅटेलाइट</p> <p>58. खूप वारा वाहत असलेल्या ठिकाणी मुलाखत रेकॉर्ड करण्याकरिता पुढीलपैकी कोणता मायक्रोफोन वापरायला हवा ?
(A) ओम्नीडिरेक्शनल मायक्रोफोन
(B) विंड फिल्टर असणारा मायक्रोफोन
(C) स्टँडवरील मायक्रोफोन
(D) कॅमेऱ्यावरील मायक्रोफोन</p> |
|---|---|

59. What is the characteristic that does <i>not</i> describe colour ? (A) Hue (B) Saturation (C) Brightness (D) Harmony 60. 'Relationship beyond banking' is the tagline of which of the following Indian banks ? (A) Bank of Baroda (B) HDFC (C) Axis (D) Bank of India 61. Which one of the following is <i>not</i> one of the four main types of spokesperson ? (A) Critics (B) Celebrity endorsers (C) PROs (D) Brand Ambassadors 62. What can be the most appropriate PR action in times of crisis for an organisation ? (A) Do not allow media to report on the incident (B) Wait silently until the crisis tides over (C) Provide accurate information to the media about the incident (D) Shield the stakeholders from the incident	59. पुढीलपैकी कुठले रंगाचे वैशिष्ट्य नाही ? (A) ह्यू (छटा) (B) सॅच्युरेशन (संपृक्तता) (C) ब्राइटनेस (तेज) (D) हार्मनी (संगती) 60. 'रिलेशनशीप बियाँड बँकिंग', हे खालील कोणत्या भारतीय बँकेचे घोषवाक्य आहे ? (A) बँक ऑफ बडोदा (B) एच.डी.एफ.सी. (C) अॅक्सीस (D) बँक ऑफ इंडिया 61. दिलेल्या पर्यायांपैकी कुठला प्रवक्ता असू शकत नाही ? (A) समीक्षक (B) सेलिब्रिटी पुरस्कर्ता (C) जनसंपर्क अधिकारी (D) नाममुद्रादूत (ब्रँड अँबेसिडर) 62. एखाद्या संस्थेसमोर पेचप्रसंग निर्माण झाल्यास सगळ्यात समर्पक जनसंपर्क कृती कोणती असेल ? (A) माध्यमांना घटनेचे वार्ताकन करायला मज्जाव करणे (B) पेचप्रसंग संपेपर्यंत गप्प राहणे (C) घटनेविषयी माध्यमांना योग्य व अचूक माहिती देणे (D) संस्थेत हितसंबंध असणाऱ्यांपासून प्रसंग दडवून ठेवणे

63. Which one of these is <i>not</i> a parliamentary privilege ? (A) Freedom from arrest for all parliamentarians (B) Expel any stranger from the House (C) Publication of expunged portions of the proceedings (D) Order and arrest any accused person 64. The 'reputation' of a company is : (A) Social evaluation in the long-run (B) Generic perception of the organisation (C) Short-term evaluation of an organisation and its impact on publics (D) Image of the organisation 65. Which of the following is <i>not</i> used as a public relations tool ? (A) Press Conference (B) Press Visit (C) Press Club (D) Press Releases 66. Warana Wired Village Project was an ICI project for agricultural development in which Indian State ? (A) Goa (B) Madhya Pradesh (C) Maharashtra (D) Tamil Nadu	63. पुढीलपैकी कोणता संसदीय विशेषाधिकार नाही ? (A) सर्व संसद सदस्यांना अटकेपासून मिळणारे स्वातंत्र्य (B) अपरिचित व्यक्तीला सदनतून बाहेर काढण्याचा अधिकार (C) संसदेच्या दैनंदिन कामकाजातून काढून टाकलेल्या भागाच्या प्रकाशनाचा अधिकार (D) आरोपी व्यक्तीस पकडण्याचे आदेश देण्याचा अधिकार 64. एखाद्या कंपनीची 'ख्याती' म्हणजे काय ? (A) दीर्घकाळ टिकणारे सामाजिक मूल्यमापन (B) संस्थेविषयीचा सर्वसाधारण दृष्टिकोन (C) संस्थेचे अल्प-कालावधीतील मूल्यमापन व संस्थेचा समाजावरील परिणाम (D) एखाद्या संस्थेची प्रतिमा 65. पुढीलपैकी कोणते जनसंपर्काचे साधन म्हणून वापरले जात नाही ? (A) पत्रकार परिषद (B) वार्ताहर भेट (C) पत्रकार क्लब (D) प्रसिद्धीपत्रक 66. शेतीतील सुधारणांसाठी 'वारणा वायर्ड व्हिलेज' हा माहिती संप्रेषण-तंत्रज्ञान प्रकल्प कोणत्या राज्यात राबविला गेला ? (A) गोवा (B) मध्यप्रदेश (C) महाराष्ट्र (D) तमिळनाडू

67. Who of the following is a non-state actor in development processes ? (A) Public Universities (B) Corporate House/Civil Society (C) Government Departments (D) Government Ministry 68. Corporate Social Responsibility is governed by : (A) Companies Act, 2013 (B) Trade and Merchandise Act, 1958 (C) Income Tax Act, 1961 (D) Profession Tax Act, 1975 69. In his book 'Network Society' Manual Castells claims that society is passing from which age to which age ? (A) The traditional to the modern (B) The literate to the visual (C) The industrial to the information (D) The textual to the audio-visual 70. What is a large size headline across the entire page called ? (A) Banner (B) Deck (C) Lead (D) Header	67. विकास प्रक्रियेतील अ-शासकीय घटक कोणता ? (A) सार्वजनिक विद्यापीठे (B) कॉर्पोरेट हाऊस/नागरी समाज (C) शासकीय विभाग (D) शासन मंत्रालय 68. 'कॉर्पोरेट सोशल रिस्पॉन्सिबिलिटीचे (उद्योगांचे सामाजिक उत्तरदायित्व)' नियमन कोणत्या कायद्यान्वये केले जाते ? (A) कंपनी कायदा, 2013 (कंपनीज अॅक्ट, 2013) (B) उद्योग आणि जिन्नस् कायदा, 1958 (ट्रेड अॅन्ड मर्चन्डाईज अॅक्ट, 1958) (C) प्राप्तीकर कायदा, 1961 (इन्कम टॅक्स अॅक्ट, 1961) (D) व्यवसाय कर कायदा, 1975 (प्रोफेशन टॅक्स अॅक्ट, 1975) 69. मॅन्युअल कॅस्टलसच्या 'नेटवर्क सोसायटी' पुस्तकामध्ये समाज कुठल्या पर्वातून कुठल्या पर्वात जातो आहे असे म्हटले आहे ? (A) पारंपरिक ते आधुनिक (B) साक्षर ते दृश्य (C) औद्योगिक ते माहिती (D) शब्दाधारित ते दृक्श्राव्य 70. मोठ्या टाईपातला मथळा जो पानाच्या संपूर्ण रुंदीत पसरलेला असतो त्याला काय म्हणतात ? (A) बॅनर (B) डेक (C) लीड (D) हेडर

71. Match the Scholars with the theories they propounded :

List I

- (a) Mohandas Gandhi
- (b) Srinivas Melkote
- (c) Everett Rogers
- (d) Paulo Freire

List II

- (i) Diffusion of Innovation
- (ii) Directed Social change
- (iii) Pedagogy of oppressed
- (iv) Basic needs

Which of the following is *true* ?

- (A) (a)–(ii), (b)–(i), (c)–(iv), (d)–(iii)
- (B) (a)–(iii), (b)–(iv), (c)–(i), (d)–(ii)
- (C) (a)–(iv), (b)–(ii), (c)–(i), (d)–(iii)
- (D) (a)–(i), (b)–(ii), (c)–(iii), (d)–(iv)

72. Which of the following is *not* a type of validity ?

- (A) Content validity
- (B) Design validity
- (C) Criterion-related validity
- (D) Construct validity

73. Which of the following steps generally is done before the other three in the Research Process ?

- (i) Preparing the Research Design
- (ii) Determining Sample Design
- (iii) Developing the Hypothesis
- (iv) Extensive Literature Survey
- (A) (i)
- (B) (iv)
- (C) (iii)
- (D) (ii)

71. संज्ञापन अभ्यासक व त्यांनी प्रतिपादित केलेला सिद्धांत यांच्या जोड्या जुळवा :

यादी I

- (a) मोहनदास गांधी
- (b) श्रीनिवास मेळकोटे
- (c) एवरेट रॉजर्स
- (d) पाओलो फ्रेरी

यादी II

- (i) शोधांचा प्रसार
- (ii) विशिष्ट दिशेने सामाजिक परिवर्तन
- (iii) शोषितांचे शिक्षणशास्त्र
- (iv) मूलभूत गरजा

खालीलपैकी कोणते **अचूक** आहे ?

- (A) (a)–(ii), (b)–(i), (c)–(iv), (d)–(iii)
- (B) (a)–(iii), (b)–(iv), (c)–(i), (d)–(ii)
- (C) (a)–(iv), (b)–(ii), (c)–(i), (d)–(iii)
- (D) (a)–(i), (b)–(ii), (c)–(iii), (d)–(iv)

72. पुढीलपैकी कोणता वैधतेचा प्रकार **नाही** ?

- (A) कॉन्टेन्ट व्हॅलिडीटी (प्रतिवैधता)
- (B) डिझाईन व्हॅलिडीटी (रचनावैधता)
- (C) क्रायटेरीया रिलेटेड व्हॅलिडीटी (निकषसंलग्नवैधता)
- (D) कन्स्ट्रक्ट व्हॅलिडीटी (निर्मितवैधता)

73. संशोधन प्रक्रियेत पुढीलपैकी कोणता टप्पा इतरांच्या आधी येतो ?

- (i) संशोधन आराखडा तयार करणे
- (ii) नमुना आराखडा बनवणे
- (iii) गृहीतक विकसित करणे
- (iv) साहित्याचा विस्तृत आढावा
- (A) (i)
- (B) (iv)
- (C) (iii)
- (D) (ii)

<p>74. A magazine printed a survey in its monthly issue and asked readers to fill it out and send it in. Over 1000 readers did so. What is this type of sample called ?</p> <p>(A) A cluster sample
(B) A self-selected sample
(C) A stratified sample
(D) Simple random sample</p> <p>75. World Radio Day is celebrated on which day ?</p> <p>(A) 19th November
(B) 30th April
(C) 13th February
(D) 8th December</p> <p>76. What is the generic format of 'Mann Ki Baat' programme on radio hosted by P.M. Narendra Modi ?</p> <p>(A) Talk
(B) Interview
(C) Drama
(D) Radio Feature</p> <p>77. What is diegetic sound ?</p> <p>(A) Sound created through the use of an advanced digital system
(B) Music and narrative that the audience hear and the characters do not
(C) Sound that is heard by the characters in the fictional world of the film
(D) Sound created during the post-production phase</p> | <p>74. एका नियतकालिकाने त्यांच्या मासिकाच्या अंकात एक प्रश्नावली छापली व वाचकांना ती प्रश्नावली भरून पाठवण्याची विनंती केली. सुमारे एक हजार वाचकांनी प्रश्नावली भरून पाठवली. अशाप्रकारच्या नमुन्याला काय म्हणतात ?</p> <p>(A) सामूहिक नमुना
(B) स्वयं-निर्वाचित नमुना
(C) स्तरित नमुना
(D) साधा स्तरित नमुना</p> <p>75. जागतिक रेडिओ दिवस कुठल्या दिवशी साजरा केला जातो ?</p> <p>(A) 19 नोव्हेंबर
(B) 30 एप्रिल
(C) 13 फेब्रुवारी
(D) 8 डिसेंबर</p> <p>76. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या 'मन की बात' या नभोवाणी कार्यक्रमाचा आकृतिबंध कोणता होता ?</p> <p>(A) भाषण (टॉक)
(B) मुलाखत (इंटरव्यू)
(C) नाटक (ड्रामा)
(D) कथात्मक निवेदन (रेडिओ फिचर)</p> <p>77. 'डायजेटीक' ध्वनी म्हणजे काय ?</p> <p>(A) अत्याधुनिक अंकीय यंत्रणेतून निर्मिलेला ध्वनी
(B) व्यक्तिरेखा ऐकू शकत नाहीत मात्र प्रेक्षक ऐकू शकतात असे संगीत आणि कथन
(C) चित्रपटातील आभासी जगतातील व्यक्तिरेखांना ऐकू येणारा ध्वनी
(D) चित्रीकरणोत्तर टप्प्यात तयार करण्यात आलेला ध्वनी</p> |
|--|--|

78. What is the last stage of insertion of an ad in TV programming called ? (A) Verification (B) Insertion (C) Distribution (D) Scheduling 79. The film 'Gully Boy' is based on the life of which rap artist ? (A) Swadesi (B) Anime (C) Divine (D) Raja Kumari 80. Who is credited with beginning the Rasa tradition ? (A) Abhinavagupta (B) Anandavardhan (C) Bharat (D) Kalidasa 81. Which of the following Satyajit Ray films was based on a story written by Rabindranath Tagore ? (A) Charulata (B) Sadgati (C) Ganashatru (D) Aganthuk	78. टेलिव्हिजन कार्यक्रमांच्या दरम्यान जाहिरात प्रसारित करण्याच्या प्रक्रियेतील शेवटच्या टप्प्याला काय म्हणतात ? (A) खातरजमा (व्हेरिफिकेशन) (B) समावेश (इन्सर्शन) (C) वितरण (डिस्ट्रिब्युशन) (D) वेळापत्रक आखणी (शेड्युलिंग) 79. 'गल्ली बॉय' हा चित्रपट कुठल्या रॅप कलाकाराच्या जीवनावर आधारलेला आहे ? (A) स्वदेशी (B) ॲनिमे (C) डीवाइन (D) राजा कुमारी 80. 'रस' परंपरेचा सुरुवात करण्याचे श्रेय कोणास दिले जाते ? (A) अभिनवगुप्त (B) आनंदवर्धन (C) भरत (D) कालीदास 81. दिलेल्या पर्यायांपैकी सत्यजीत रे यांचा कोणता चित्रपट रविंद्रनाथ टागोर यांच्या कथेवर आधारित होता ? (A) चारुलता (B) सद्गती (C) गणशत्रू (D) अगन्तुक

82. The news value 'prominence' is said to be present in which kind of story ?
- (A) A story that will affect a large number of people
(B) The story involves very well known people
(C) If the story has one prominent character
(D) If the story is on the front page of the newspaper
83. Indian television underwent another historical milestone in its history in 2019. Which area of television process did it impact ?
- (A) Production
(B) Distribution
(C) Consolidation
(D) Amalgamation
84. Which committee in 1976 recommended that Akashwani and Doordarshan be separated ?
- (A) Joshi Committee
(B) Verghese Committee
(C) Chanda Committee
(D) Sengupta Committee
85. Which constitutional amendment amended the Preamble to the Constitution of India ?
- (A) 41st Amendment
(B) 42nd Amendment
(C) 43rd Amendment
(D) 44th Amendment
82. प्रमुखता हे बातमी मूल्य कुठल्या प्रकारच्या बातमीत दिसते ?
- (A) ज्या बातमीचा परिणाम अनेक लोकांवर होणार असतो
(B) काही सुप्रसिद्ध व्यक्ती ज्या बातमीत असतील
(C) बातमी एक प्रमुख पात्र असेल
(D) बातमी वर्तमानपत्राच्या पहिल्या पानावर छापली असेल
83. 2019 साली भारतातील टीव्हीने एक महत्त्वाचा टप्पा गाठला त्याचा परिणाम कुठल्या टीव्ही प्रक्रियेवर पडला ?
- (A) प्रोडक्शन
(B) वितरण
(C) कन्सॉलिडेशन
(D) अमाल्गमेशन
84. आकाशवाणी आणि दूरदर्शन यांचे विभाजन करावे असे 1976 साली कुठल्या समितीने सूचित केले ?
- (A) जोशी समिती
(B) वरगीझ समिती
(C) चंदा समिती
(D) सेनगुप्ता समिती
85. भारतीय राज्य घटनेच्या उद्देशिकेत कुठल्या घटनादुरुस्तीद्वारे दुरुस्ती करण्यात आली ?
- (A) 41वी दुरुस्ती
(B) 42वी दुरुस्ती
(C) 43वी दुरुस्ती
(D) 44वी दुरुस्ती

86. Internet Protocol Television allows one to do what ? (A) Watch TV on computers and mobile phones (B) Watch HD TV (C) Attach TV through wifi (D) Make a skype call through TV 87. What is an advertisement that is intended to create goodwill for an organisation called as ? (A) Corporation advertising (B) Product advertising (C) Institutional advertising (D) Concept advertising 88. 'Validity' in quantitative research refers to : (A) Whether one can draw meaningful and useful inferences from scores on a particular instruments (B) A characteristic or attribute of an individual (C) Use of interrelated set of constructs (D) Where researcher validates the study by conducting pilot study	86. इंटरनेट प्रोटोकॉल टेलिव्हिजनमुळे आपल्याला काय करता येते ? (A) टेलिव्हिजन संगणक आणि मोबाईल फोनवर पाहता येतो (B) एच.डी. टी.व्ही. पाहता येतो (C) वायफायला टी.व्ही. जोडता येतो (D) टी.व्ही.वर स्काइप कॉल करता येतो 87. संस्थेविषयी सद्भावना निर्माण करण्याकरिता निर्मिलेल्या जाहीरातीस काय संबोधले जाते ? (A) उद्योगव्यवसायाची (कॉर्पोरेट) जाहिरात (B) उत्पादनाची (प्रॉडक्ट) जाहिरात (C) संस्थात्मक (इंस्टिट्युशनल) जाहिरात (D) संकल्पनात्मक (कॉन्सेप्ट) जाहिरात 88. संख्यात्मक संशोधनात 'वैधता' म्हणजे काय ? (A) विशिष्ट साधनाच्या वापरातून मिळालेल्या तथ्यांतून अर्थपूर्ण आणि उपयुक्त निष्कर्ष मिळण्याची शक्यता (B) एखाद्या व्यक्तीचे व्यक्तिविशेष किंवा लक्षण (C) संलग्न संकल्पनासमूहाचा वापर (D) चाचणी अभ्यास करून केलेले संशोधनवैधतेचे निर्धारण

89. In research, how does quasi-experiment stand in contrast to the true experiment ?
- (A) In terms of the degree of control exercised by the researcher over possibly confounding variables
- (B) In terms of the number of control groups assigned by the researcher to understand their effect on experimental group
- (C) In terms of number of participants identified by the researcher for the experiment
- (D) In terms of degree of freedom exercised by the researcher to operationally define each of the dependent and independent variable
90. Which of the following is the most appropriate data collection method to carry a research on dynamics of interactions of control over television remote in a family set up in India ?
- (A) Content Analysis
- (B) Survey
- (C) Observation
- (D) Netnography
91. Daniel Learner's 'The Passing of Traditional Society — Modernising the Middle East' is an influential seminal work in the field of :
- (A) Organisational Communication
- (B) Developmental Communication
- (C) International Communication
- (D) Intercultural Communication
89. संशोधनात, प्रायोगिक पद्धतीच्या तुलनेत निम्नप्रायोगिक पद्धतीचे वेगळेपण कोणते ?
- (A) संभाव्य व्यत्ययकारी चल हाताळताना संशोधकाला मिळणाऱ्या नियंत्रणाचे प्रमाण
- (B) प्रयोगगटांवर होणाऱ्या परिमाणांचा अभ्यास करण्याकरिता वापरल्या जाणाऱ्या नियंत्रित गटांच्या संख्या निवडीचे संशोधकाला मिळणारे स्वातंत्र्य
- (C) प्रयोगामध्ये व्यक्तींची संशोधकाने निश्चित केलेली संख्या
- (D) स्वतंत्र तथा अवलंबित चलांच्या कार्यात्मक व्याख्या करण्याकरिता संशोधकाला मिळणारे स्वातंत्र्य
90. भारतातील कुटुंबांमध्ये दूरचित्रवाणीच्या रिमोटवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी होणाऱ्या आंतरक्रियांचा अभ्यास करण्यासाठी पुढीलपैकी कोणती तथ्य संकलन पद्धत सर्वाधिक योग्य आहे ?
- (A) आशय विश्लेषण
- (B) सर्वेक्षण
- (C) निरीक्षण
- (D) नेटनोग्राफी
91. डॅनीयल लर्नर यांचे 'द पासिंग ऑफ ट्रॅडीशनल सोसायटी — मॉडर्नायझिंग द मिडल ईस्ट' हे प्रभावी लेखन कोणत्या क्षेत्राशी संबंधित आहे ?
- (A) संस्थांतर्गत संज्ञापन
- (B) विकास संज्ञापन
- (C) आंतरराष्ट्रीय संज्ञापन
- (D) आंतरसांस्कृतिक संज्ञापन

92. When does a DTH operator does *not* violate the ruling on 'Airwaves being public property' ?
- (A) Broadcasts its 'own' channels with 24/7 ads, self-promotional messages and teleshopping spots unlicensed
- (B) Offers value added services
- (C) Pop-up ads on screen occupying 2/3rd space
- (D) Offers individual pay channels
93. What does Section 499 of the Indian Penal Code deal with ?
- (A) Civil Defamation
- (B) Criminal Defamation
- (C) Press Laws
- (D) Right to Criticize
94. Which of the following words have *not* been mentioned in the original Constitution of India ?
- (A) Contempt of Court
- (B) Parliamentary Privileges
- (C) Official Secrets Act
- (D) Social Equality
95. In advertising what are trade mark, brand name, logo, slogan, URL, jingle, packaging, spokesperson and signage, etc. called ?
- (A) Brand elements
- (B) Brand value
- (C) Brand equity
- (D) Brand personality
92. 'वायूलहरी सरकारी मालमत्ता आहे' या निर्णयाचे उल्लंघन डी.टी.एच. ऑपरेटरकडून कोणत्या बाबतीत होत **नाही** ?
- (A) जर डी.टी.एच. ऑपरेटर विनापरवाना स्वतःच्या मालकीच्या वाहिन्या व विविध जाहिराती प्रक्षेपित करत असेल
- (B) जर ऑपरेटर मूल्यवर्धित सेवा (व्हॅल्यू अडेड सर्व्हिसेस) प्रदान करीत असेल
- (C) जर प्रक्षेपित आशयाच्या पडद्याचा दोन तृतीयांश भाग पॉप-अप जाहिरातींनी व्यापला असेल
- (D) ऑपरेटर फक्त स्वतंत्र पे चॅनेल प्रदान करीत असेल
93. भारतीय दंड संहितेतील कलम 499 कशा संबंधी आहे ?
- (A) नागरी मानहानी
- (B) गुन्हेगारी मानहानी
- (C) प्रेस कायदे
- (D) समीक्षा करण्याचा अधिकार
94. भारतीय संविधानाच्या मूळ आराखड्यात पुढीलपैकी कोणत्या संकल्पनेचा समावेश **नाही** ?
- (A) न्यायालयाचा अवमान
- (B) संसदीय विशेषाधिकार
- (C) शासकीय गोपनीयता कायदा
- (D) सामाजिक समानता
95. जाहिरातींमधील व्यापारचिन्ह, नाममुद्रा, लोगो, घोषवाक्य, 'यु.आर.एल.', सांगितिक जाहिरात, वेष्टणआवरण, प्रवक्ता आणि चिन्हाकृती, इ. यांना काय म्हणतात ?
- (A) नाममुद्रा घटक
- (B) नाममुद्रा मूल्य
- (C) नाममुद्रा विक्रीमूल्य (ब्रँड इक्विटी)
- (D) नाममुद्रा व्यक्तिमत्त्वे

96. What is the most popularly used advertising trick of making the audience think that the product is better than its really is called ?
- (A) Puffery
(B) Weasel claim
(C) Cognitive
(D) Unethical
97. Which of the following is *not* a citation and referencing style followed in academic writing ?
- (A) APA
(B) MLA
(C) API
(D) IEEE

Directions (Q. Nos. 98 to 100) :

Castells wants to reserve the terms “Social Movements” and “Networked Movements” to the social movements he sympathizes with. But the far-right movements that have become so strong in many parts of the world also use network logic and are social in many respects : they are social groups reaching out to various social groups in society, they use networking as social systems online and offline, they often more than some other parties argue for social welfare policies for national citizens (and an exclusion of immigrants and

96. अशी कोणती प्रसिद्ध जाहिरातीची चाल आहे की ज्याद्वारे श्रोता हा एखादे उत्पादन हे दुसऱ्या उत्पादनापेक्षा खरोखरच चांगले आहे, असा विचार करू लागतो ?
- (A) अशक्यप्राय
(B) फसवा दावा
(C) संज्ञानात्मक
(D) अनैतिक
97. संशोधन व शैक्षणिक लिखाणाच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणती श्रेयनिर्देश व संदर्भसूची शैली ठरत नाही ?
- (A) ए.पी.ए.
(B) एम.एल.ए.
(C) ए.पी.आय.
(D) आय.ई.ई.ई.

निर्देश (प्र. क्र. 98 ते 100) :

कॅस्टेलसने ‘सामाजिक चळवळी’ आणि ‘एकमेकांशी जोडलेल्या चळवळी’ या संज्ञा केवळ त्याच चळवळींसाठी वापरल्या ज्यांशी कॅस्टेलसची सहानुभूती आहे. मात्र जगभरात, बळावलेल्या ज्या अति उजव्या चळवळी आहेत त्या देखील जाळ्यांचे तत्त्व आणि सामाजिकता वापरतात — हे समाज गट आहेत जे समाजातील इतर समाज गटांशी जोडून घेतात, ऑनलाईन आणि ऑफलाईन हे आपले जाळे निर्माण करतात, राष्ट्रीय नागरिकांसाठी समाज कल्याणासाठीची

refugees from the welfare state) and so on. Neither the term social nor the term network is automatically politically progressive. What distinguishes movements such as the anti-austerity protests in Greece, Spain and UK and other countries and parties such as Syriza, Podemos and the Labour Party under Corbyn, from Donald Trump's white supremacist supporters, Golden Dawn, UKIP, the freedom party of Austria, the Danish people's party Jobbik in Hungary, the Sweden Democrats, the Finns Party, the Tea Party and so on is that they struggle with various means for an inclusive, democratic form of socialism, whereas the right-wing parties aim at a discriminatory, xenophobic, nationalist, Closed Society. In the end the difference boils down to that between democratic socialism for the twenty-first century in order to shape power in such a way that a fair, just and participatory society can be established. We may today very well again have come to a crossroads comparable to the one that Rosa Luxemburg, citing Friedrich Engels, identified 100 years ago : "Bourgeois Society stands at the crossroads, either transition to social or regression into barbarism (Luxemburg 1916, 388)

धोरणे इतरांपेक्षा ते अधिक जोरकसपणे लावून धरतात (आणि परदेशी नागरिक आणि निर्वासितांना कल्याणकारी राज्य व्यवस्थेच्या बाहेर ठेवतात) इत्यादी. 'समाज' किंवा 'जाळे विणणे' या दोन्ही संज्ञा आपोआप पुरोगामी होत नाहीत. डोनाल्ड ट्रम्प यांचे गोरे श्रेष्ठतावादी समर्थक गोल्डन डॉन, यू.के.आय.पी., ऑस्ट्रियातील फ्रीडम पार्टी, डेनिश पीपल्स पार्टी, हंगेरीची जॉबिक, स्वीडनमधील डेमॉक्रॅट, फिन्स पार्टी, टी पार्टी, इत्यादी आणि ग्रीस, स्पेन आणि यू.के. येथील काटकसर-विरोधी आंदोलने आणि सिरीझा, पोदेमॉस आणि कॉर्बिनची लेबर पार्टी यांतील फरक असा की हे विविध मार्गांनी सर्वसमावेशक, लोकशाही अंगाचा समाजवाद यांसाठी लढा देतात. मात्र ट्रम्प इत्यादी अती उजवे विषमता, परदेशीयांविरोधी, राष्ट्रवादी, बंदिस्त समाजासाठी लढतात. सरतेशेवटी खरा फरक आहे तो लोकशाही समाजवादातून एकविसाव्या शतकासाठी अशी सत्ता तयार करणे त्यातून न्याय्य निःपक्षपाती आणि सहभागी समाजाची स्थापना होऊ शकेल. आपण पुन्हा एकदा अशा जोडस्त्यावर आलो आहोत ज्याची तुलना रोजा लक्षम्बर्गने फ्रीडरीश एनोल्सच्या दाखल्याने शंभर वर्षांपूर्वी वर्तवलेल्या भाकिताशी होऊ शकते. त्यानुसार मध्यमवर्गीय समाज एका जोडरस्त्यावर उभा आहे, एक रस्ता म्हणजे समाजवादाकडे संक्रमण आहे तर दुसरा म्हणजे रानटीपणाकडे प्रतिगमन आहे. (लक्षम्बर्ग 1916, 388)

98. What according to Manuel Castells makes social movements politically progressive ?
- (A) By creating network movements along with social movements
- (B) By including the right wing parties
- (C) Inclusion of immigrants and refugees into the welfare state
- (D) Adding social systems online and offline
99. Which factors in 21st century leads to a fair, just and participatory society ?
- (A) A nationalist society
- (B) Democratic social movement online
- (C) Welfare society with labour parties offline
- (D) Democratic socialism
100. Which assumption has been advanced by Castells while sharing the techno-determinism of various thinkers ?
- (A) Concept of social media lacks an engagement with social theories that conceptualize socialism
- (B) White supremacist supporters will bring in techno-euphoria
- (C) No welfare state progresses with exclusion of off-line movements
- (D) Transition may not lead to socialism
98. मॅन्युअल कॅस्टेल्सनुसार सामाजिक चळवळी राजकीयदृष्ट्या पुरोगामी कशाने होतात ?
- (A) सामाजिक चळवळींसोबत जाळे निर्माण करणाऱ्या (नेटवर्क) चळवळी तयार करणे
- (B) अति उजव्या पक्षांना सहभागी करणे
- (C) परदेशी नागरिक आणि निर्वासितांना कल्याणकारी राज्यव्यवस्थेत सहभागी करणे
- (D) सामाजिक व्यवस्थांना ऑनलाइन आणि ऑफलाइन जोडून घेणे
99. एकविसाव्या शतकात कुठल्या घटकांमुळे निःपक्षपाती, न्याय्य आणि सहभागी समाज तयार होईल ?
- (A) राष्ट्रवादी समाज
- (B) ऑनलाइन लोकशाही सामाजिक चळवळ
- (C) कामगार पक्ष ऑफलाइन व कल्याणकारी समाज
- (D) लोकशाही समाजवाद
100. वेगवेगळ्या विचारवंतांनी मांडलेल्या तंत्र निश्चितीवादा (टेक्नो-डिटरमिनिझम) शी आपली सहमती दर्शविताना कॅस्टेल्सने कुठल्या गोष्टी गृहीत धरल्या आहेत ?
- (A) समाजवादाच्या संकल्पनेला जे सिद्धांतपूरक आहेत त्यांच्याशी नाते जोडणे समाज माध्यम या संकल्पनेला शक्य नाही
- (B) गोरे श्रेष्ठतावादी समर्थक तंत्रानंदाची अवस्था (टेक्नो-यूफोरिया) आणतील
- (C) ऑफलाइन चळवळी बाहेर काढून कुठलेही कल्याणकारी राज्य प्रगती करत नाही
- (D) संक्रमणातून समाजवाद येईलच असे नाही

JUN - 19219/II—A

ROUGH WORK